

9. SINIF TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

2020/2021 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI 1. DÖNEM 1. YAZILI SINAVI

Öğrenci No:

Adı Soyadı:

Sınav Tarihi:

SORULAR

1. Türk edebiyatının dönemlerini ana başlıkları ile yazınız. (10 puan)

2. Aşağıda boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz? (15 puan)

- a) Ülkemizde Denizlili veya Şanlıurfalı kişiler bazı kelimeleri değişik şekillerde söylerler. Bir ülke içinde aynı dilin farklı konuşma şekillerine.....denir.
- b) Türkiye Türkçesinde “Yeni yılınız kutlu olsun.” Özbekçede “Yangi yilingiz kutli bolsin” denir. Bir dilden ayrılan ve zaman içinde ayrı dil olarak kullanılmaya başlanmış ama birbirinden çok uzaklaşmamış kollarına denir.
- c) Türkçe dünya dilleri arasında yapı yönüylediller grubunda köken bakımından.....dil grubunun.....dilleri ailesinde yer alır.
- d) Duygu, düşünce ve isteklerin yazı, konuşma ve görsel-işitsel akla gelebilecek her türlü araçla aktarılmasınadenir.
- e) İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan yaşayan canlı bir varlıktır.

Dil çeşitli işlevlerde kullanılır: Dilin göndergesel işlevi, dilin heyecana bağlı işlevi, dilin alıcıyı harekete geçirme işlevi, dilin kanalı kontrol işlevi, dilin dil ötesi işlevi, dilin şiirsel (sanatsal) işlevi.

3. Yukarıdaki bilgilere göre aşağıdaki cümleler hangi işlevde kullanılmıştır yazınız. (15 puan)

- a) Ünlü tasavvuf şairi Yunus Emre, şiirlerinde daha çok, lirik bir duyarlılıkta ilahi aşkı dile getirmiştir. (.....)
- b) Yaz gelince yüzmeye gideceğiz değil mi? (.....)
- c) Ey güzel dost, sen de vefayı semtten ibaret zannedenlerdenmişsin meğer, aldanmışım! (.....)
- d) Bir şoför olarak trafikte herhangi bir sorun yaşamak istemiyorsanız trafik kurallarına uymalısınız. (.....)
- e) Kardelen, nergisgillerden, baharda çok erken çiçek açan ve eczacılıkta kullanılan soğanlı bir bitkidir. (.....)

4-Durum hikâyesi ve olay hikâyesini açıklayınız.

ACI

“Hastalığı boyunca odasına ikide bir girip çıkmıştım. Yanında fazla duramıyordum, ona baktıkça nefes alamıyor gibi oluyordum. Onun acı çekiyor olması yüreğimi paramparça ediyordu.

Hastanedeki bilmem kaçınıcı günü hastalığı daha da ağırlaştı. Hep kendini kaybetmiş gibi oluyordu. İri gözlerini tavana dikeyiyor ve bazen saatlerce yanı başındaki biriyle konuşuyordu. Konuşuyordu ama anlaşılmıyordu cümleleri. Kelimelerden çok hırıltı çıkıyordu çatlak dudakları arasından. Hırıltılı sesi mezara benzeyen bu küçük hastane odasında duvarlara çarparak yankılanıyordu.

Tarifi imkânsız acılar çektiği her halinden belliydi. Hele o inlemeleri ruhumu delik deşik ediyordu. Ondan önce ben ölmeyi isterdim. Çok dua ettim : “Rabbim, benim ömrümü al ona ver, onun acılarını, hastalığını bana ver. Onun yerine beni al...”

Selim Savaş Karakaş-Kalbini Bırak da Git

5- Aşağıdaki soruları yukarıdaki hikâyeye göre cevaplayınız.

a-Okuduğunuz hikâye hangi bakış açısı ile yazılmıştır? (5 puan)

b-Yukarıdaki hikâyede olayın geçtiği mekanı yazınız. (5 puan)

Mehmet ile Elif sokakta karşılaşır

Mehmet:

- Merhaba Elif! Akşam sinemaya gelir misin, bizimle?

Elif:

- Merhaba Mehmet! Teşekkür ederim ama gelemem, akşam başka işim var.

6- Bu konuşmada gerçekleşen iletişimin öğelerini yazınız. (12 puan)

Gönderici:

Alıcı :

İleti :

Dönüt :

Kanal :

Bağlam

7-Yalnız görüntüyle yapılan sanatlara plastik sanat denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi plastik sanat değildir?

A)Dokumacılık

B)Marangozluk

C)Aşçılık

D)Heykelticilik

E)Duvarcılık

Reşat Nuri Güntekin'e atfedilen güzel bir söz var: "Niye kitap okumuyor demek, niye piyano çalmıyor demek gibi bir şeydir. Kafayı kitap okumaya alıştırmak, parmakları piyanoya alıştırmaktan daha kolay değildir."

8.Bu parçada kitap okumayla ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (2016 YGS) (6 puan)

A) Zihinsel yönüyle öne çıkan bir edininin olması

B) Okuma becerisinin zaman ve çaba gerektirmesi

C) Küçük yaşta kazanılabilecek bir davranış olması

D) İnsanın sonradan geliştirdiği bir eylem olması

E) Uzun zamanda edinilecek bir alışkanlık olması

Gerektiği yerde gerektiği kadar sözcük... Metinde anlam, tanımlamalarla, çağrışımlarla, örneklemelerle değil, tek başına kullanılan sözcüklerle ortaya konuyor. Her tutum, her davranış, her olgu, her nesne ayrıntılara inilmeden onu en iyi anlatan sözcükle veriliyor.

9. Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilebilir? (2006 ÖSS) (6 puan)

A) Yazılarının sözcük örgüsü, büyük bir değişkenlik gösteriyor

B) Değişik anlatım biçimleri kullanmaktan kaçınıyor

C) Yazılarında en az sözcükle en çok şeyi anlatma ilkesine bağlı kalıyor

D) Sözcükleri, temel anlamları kadar yan anlamlarıyla da kullanmaya çalışıyor

E) Söylediklerinin kolay anlaşılır olmasını istemiyor.

Edebiyat; hava gibi, su gibi, güneş gibi, toprak gibi vazgeçilmezdi. Onunla yatılıp onunla kalkılıyordu ve yaratıcı gücünün sonsuzluğuna, edebiyatın insanı insan yapma büyümesine inanılıyordu. Toplumun yozlaşmaya ve her şeyin parayla ölçüldüğü, bilgi ve kültüre duyulan saygının, kredi kartlarına, görselliğe yönelmeye başladığı yıllarda, edebiyat "Bir işlevi yok." düşüncesiyle gazetelerden kovuldu. Edebiyat kovulunca da gazeteler çirkinleşti, gazetelerle birlikte dil de espri de düşünce de sığılaşıp yüceliğini yitirdi.

10. Bu parçaya dayanılarak, edebiyatla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine varılamaz? (6 puan)

A) Ticari bir getirişi olmadığı gerekçesiyle gazetelerden uzaklaştırıldığına

B) Bir zamanlar yaşamın her alanında varlığını hissettirdiğine

C) Kendini yenileyemediği için ilgi görmediğine

D) İkinci plana itildiği için, dil, düşünce ve espri kalitesinin düştüğüne

E) Ticari zihniyetin egemen olmaya başlamasıyla etkisini yitirdiğine

Başarılar dilerim

CEVAP ANAHTARI

1. Türk edebiyatının dönemlerini ana başlıkları ile yazınız. (10 puan)

a. *İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı*

b. *İslami Dönem Türk Edebiyatı*

c. *Batı Etkisinde Gelişen Türk Edebiyatı*

2. Aşağıda boş bırakılan yerleri uygun kelimelerle doldurunuz? (15 puan)

a) Ülkemizde Denizlili veya Şanlıurfalı kişiler bazı kelimeleri değişik şekillerde söylerler. Bir ülke içinde aynı dilin farklı konuşma şekillerine **ağız** denir.

b) Türkiye Türkçesinde “Yeni yılınız kutlu olsun.” Özbekçede “Yangi yilingiz kutli bolsin” denir. Bir dilden ayrılan ve zaman içinde ayrı dil olarak kullanılmaya başlanmış ama birbirinden çok uzaklaşmamış kollarına **şive** denir.

c) Türkçe dünya dilleri arasında yapı yönüyle **eklemeli** diller grubunda köken bakımından **Ural-Altay** dil grubunun **Altay** dilleri ailesinde yer alır.

d) Duygu, düşünce ve isteklerin yazı, konuşma ve görsel-işitsel akla gelebilecek her türlü araçla aktarılmasına **İletişim** denir.

e) **Dil** İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan yaşayan canlı bir varlıktır.

Dil çeşitli işlevlerde kullanılır: Dilin göndergesel işlevi, dilin heyecana bağlı işlevi, dilin alıcıyı harekete geçirme işlevi, dilin kanalı kontrol işlevi, dilin dil ötesi işlevi, dilin şiirsel (sanatsal) işlevi.

3. Yukarıdaki bilgilere göre aşağıdaki cümleler hangi işlevde kullanılmıştır yazınız. (15 puan)

a) Ünlü tasavvuf şairi Yunus Emre, şiirlerinde daha çok, lirik bir duyarlılıkta ilahi aşkı dile getirmiştir. (**Göndergesel işlev**)

b) Yaz gelin yüzmeye gideceğiz değil mi? (**Kanalı kontrol işlevi**)

c) Ey güzel dost, sen de vefayı semtten ibaret zannedenlerdenmişsin meğer, aldanmışım! (**Heyecana bağlı işlev**)

d) Bir şoför olarak trafikte herhangi bir sorun yaşamak istemiyorsanız trafik kurallarına uymalısınız. (**Alıcıyı harekete geçirme işlevi**)

e) Kardelen, nergisgillerden, baharda çok erken çiçek açan ve eczacılıkta kullanılan soğanlı bir bitkidir. (**Göndergesel işlev**)

4-Olay Hikâyesi: Bir olay merkezinde gelişen ve sonuçlanan hikâyeler “olay hikâyesi” olarak adlandırılır. Bu tür metinlerde merak unsuru ön plandadır. Bu tarz hikâyelerin en önemli örneklerini Fransız yazar Maupassant (Mopasan) vermiştir. Bu sebeple bu tür Maupassant Tarzı adıyla da anılır. Olay hikâyelerinde öncelikle olayın oluşumu sergilenir. Daha sonra olayla ilgili bir düğüm noktası oluşur. Sonuç bölümünde ise düğüm çözümlenerek başta oluşan merak duygusu giderilir.

Durum Hikâyesi: Olay anlatımına dayanmayan, kişilerin veya hayatın bir kesitinin ele alındığı hikâyeler “durum hikâyesi” olarak adlandırılır. Bu tür hikâyelerde merak duygusu geri plana itilir ve bir durum veya kişi betimlenir. Durum hikâyelerinin en güzel örneklerini Rus yazar Anton Çehov vermiştir. Bu sebeple bu tür hikâyeler “Çehov tarzı hikâye” olarak da anılır

5. Aşağıdaki soruları yukarıdaki hikâyeye göre cevaplayınız.

a-Okuduğunuz hikâye hangi bakış açısı ile yazılmıştır? (5 puan)

Kahraman bakış açısı

b-Yukarıdaki hikâyede olayın geçtiği mekanı yazınız. (5 puan)

Bir hastane odası (Hasta odası)

6. Bu konuşmada gerçekleşen iletişimin öğelerini yazınız. (12 puan)

Gönderici: **Mehmet**

Alıcı : **Elif**

İleti : **Merhaba Elif! ...**

Dönüt : **Merhaba Mehmet! ...**

Kanal : **Söz**

Bağlam : **Sokak**

7.Yalnız görüntüyle yapılan sanatlara plastik sanat denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi plastik sanat değildir?

A)Dokumacılık

B)Marangozluk

C)Aşçılık

D)Heykeltçilik

E)Duvarcılık

Reşat Nuri Güntekin'e atfedilen güzel bir söz var: "Niye kitap okumuyor demek, niye piyano çalmıyor demek gibi bir şeydir. Kafayı kitap okumaya alıştırmak, parmakları piyanoya alıştırmaktan daha kolay değildir."

8.Bu parçada kitap okumayla ilgili olarak anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir? (2016 YGS) (6 puan)

A) Zihinsel yönüyle öne çıkan bir edinim olması

B) Okuma becerisinin zaman ve çaba gerektirmesi

C) Küçük yaşta kazanılabilecek bir davranış olması

D) İnsanın sonradan geliştirdiği bir eylem olması

E) Uzun zamanda edinilecek bir alışkanlık olması

... Gerektiği yerde gerektiği kadar sözcük... Metinde anlam, tanımlamalarla, çağrışımlarla, örneklemelerle değil, tek başına kullanılan sözcüklerle ortaya konuyor. Her tutum, her davranış, her olgu, her nesne ayrıntılara inilmeden onu en iyi anlatan sözcükle veriliyor.

9. Bu parçanın başına düşüncenin akışına göre aşağıdakilerden hangisi getirilebilir? (2006 ÖSS) (6 puan)

A) Yazılarının sözcük örgüsü, büyük bir değişkenlik gösteriyor

B) Değişik anlatım biçimleri kullanmaktan kaçınıyor

C) Yazılarında en az sözcükle en çok şeyi anlatma ilkesine bağlı kalıyor

D) Sözcükleri, temel anlamları kadar yan anlamlarıyla da kullanmaya çalışıyor

E) Söylediklerinin kolay anlaşılır olmasını istemiyor.

Edebiyat; hava gibi, su gibi, güneş gibi, toprak gibi vazgeçilmezdi. Onunla yatılıp onunla kalkılıyordu ve yaratıcı gücünün sonsuzluğuna, edebiyatın insanı insan yapma büyüüne inanılıyordu. Toplumun yozlaşmaya ve her şeyin parayla ölçüldüğü, bilgi ve kültüre duyulan saygının, kredi kartlarına, görselliğe yönelmeye başladığı yıllarda, edebiyat "Bir işlevi yok." düşüncesiyle gazetelerden kovuldu. Edebiyat kovulunca da gazeteler çirkinleşti, gazetelerle birlikte dil de espri de düşünce de sığlaşıp yüceliğini yitirdi.

10. Bu parçaya dayanılarak, edebiyatla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine varılamaz? (6 puan)

A) Ticari bir getirişi olmadığı gerekçesiyle gazetelerden uzaklaştırıldığına

B) Bir zamanlar yaşamın her alanında varlığını hissettirdiğine

C) Kendini yenileyemediği için ilgi görmediğine

D) İkinci plana itildiği için, dil, düşünce ve espri kalitesinin düştüğüne

E) Ticari zihniyetin egemen olmaya başlamasıyla etkisini yitirdiğine

Başarılar dilerim